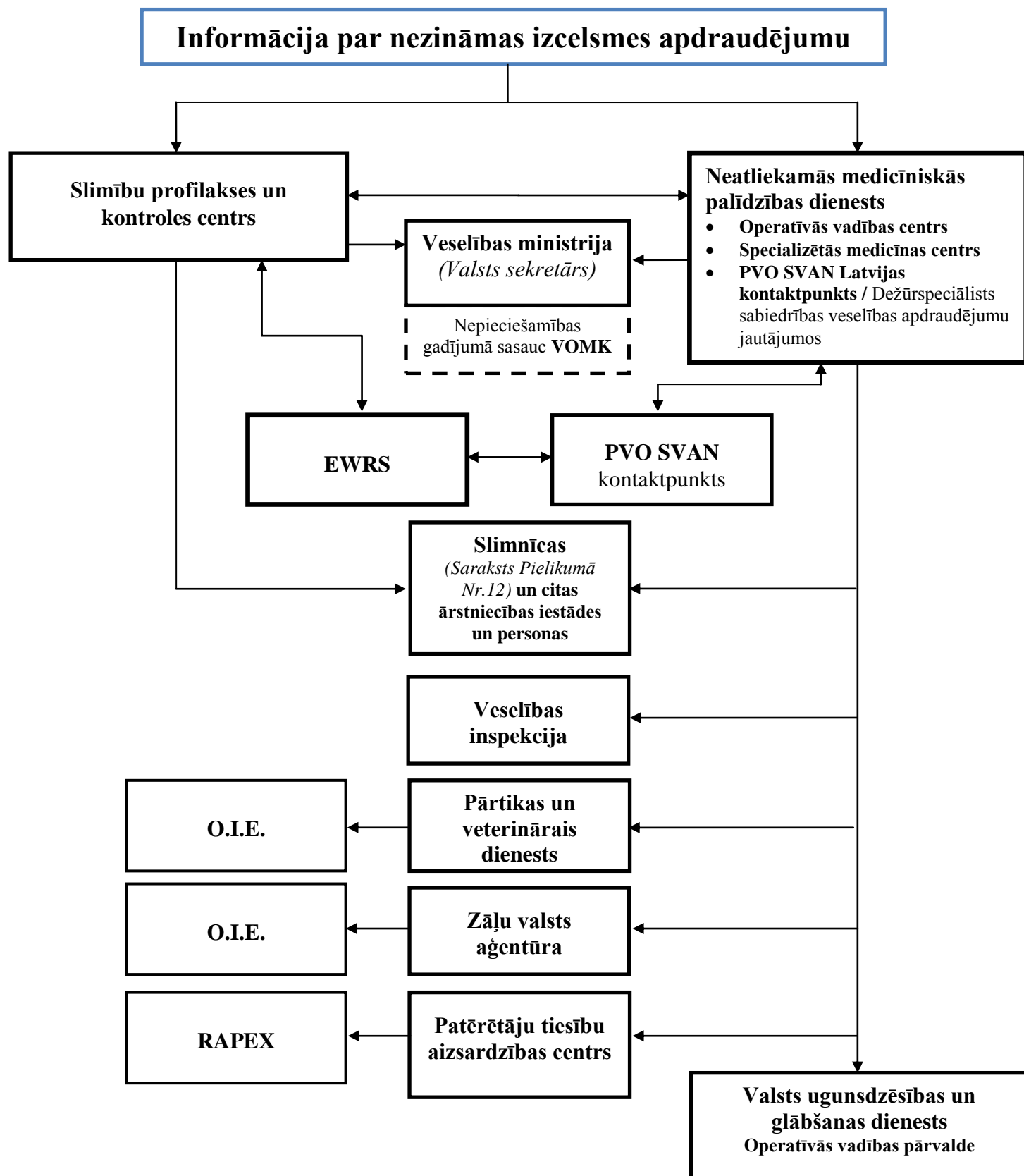

RĪCĪBA NEZINĀMAS IZCELSMES APDRAUDĒJUMA GADĪJUMĀ

1. Informācijas apmaiņas un reaģēšanas aktivizācijas shēma

2. Atbildības un rīcības pasākumi nezināmas izcelsmes apdraudējuma gadījumā

Izpildītājs	Rīcība
Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests (NMP dienests)	<ul style="list-style-type: none"> • Saņemt un izvērtēt informāciju par nezināmas izcelsmes apdraudējuma gadījumu. • Veikt informācijas apmaiņu ar iesaistītajām institūcijām, tai skaitā ar slimnīcām, aktivizējot KM sistēmu: <ul style="list-style-type: none"> – par visiem gadījumiem SPKC; – VM, VI, ZVA, PVD, ĀM, Satiksmes ministrijai, ja ir saņemta informācija no PVO SVAN kontaktpunkta. • Koordinēt un organizēt nezināmas izcelsmes apdraudējuma gadījuma pārvaldīšanu, nepieciešamības gadījumā iesaistot ĀS novēršanā iesaistītās institūcijas / speciālistus. • Apkopo informāciju par notikumu un attiecīgi informē: <ul style="list-style-type: none"> – ja apdraudējums ir saistīts ar veterinārās, fitosanitārās, pārtikas nekaitīguma un nepārtikas preču drošuma rādītāju neatbilstību – PVD; – ja apdraudējums ir saistīts ar zāļu iedarbību – ZVA, VI; – ja apdraudējums ir saistīts ar dzeramā ūdens, nepārtikas preču, vides faktoru kvalitatīvo rādītāju neatbilstību; ķīmisko vielu un ķīmisko produktu tirdzniecību un profesionālo lietošanu (dezinfekcijā, dezinfekcijā, deratizācijā), zāļu ražošanā un zāļu izplatīšanā iesaistīto zāļu lieltirgotavu un aptieku darbību, zāļu, aktīvo vielu un palīgvielu izplatīšanu, medicīnas ierīču izplatīšanu un ekspluatāciju, ja konstatēts, ka tās ir neatbilstošas, bīstamas vai viltotas – VI; – ja apdraudējums saistīts ar preču un pakalpojumu neatbilstību drošuma prasībām – PTAC; – iedzīvotāju brīdināšanai par iespējamiem masveida saslimšanu vai saindēšanās draudiem – informē VUGD; – par iespējamu starptautiskas nozīmes apdraudējuma gadījumu vai ja PVO ir noteikusi konkrētu ģeogrāfisko vietu vai teritoriju, attiecībā uz kuru ir noteikti veselības aizsardzības pasākumi: VRS; ĀM Konsulāro departamentu; Satiksmes ministriju. • Nodrošina NMP brigāžu darba koordinēšanu un operatīvo vadību, sniedzot NMP un nodrošinot, koordinējot cietušo nogādāšanu uz slimnīcām saskaņā ar hospitalizācijas plānu. • Nepieciešamības gadījumā nozīmē vadības ārstu, kas vada, organizē un koordinē NMP sniegšanu notikuma vietā. • Sadarbojas ar notikumā iesaistītajām institūcijām/ speciālistiem. • Nodrošina NMP dienesta resursu iesaisti un rīcību saskaņā ar NMP dienesta direktora apstiprinātu plānu un iekšējām procedūrām. • Nodrošina specializētās NMP sniegšanas darba koordinēšanu, nepieciešamības gadījumā organizē brigāžu un ārstu speciālistu nosūtīšanu uz slimnīcām. • Pēc vajadzības piesaista papildus resursus (NMP brigādes, specializētās NMP brigādes un ārstus, medikamentu un medicīnisko aprīkojuma rezerves) un ierobežo ikdienas NMP izsaukumu apkalpošanu, saglabājot NMP sniegšanas nodrošināšanu cilvēkiem dzīvībai bīstamās situācijās.

	<ul style="list-style-type: none"> • Nepieciešamības gadījumā organizē un koordinē NBS Gaisa spēku un/vai VR gaisa kuģu iesaistīšanu pacientu medicīniskajai transportēšanai. • Nepieciešamības gadījumā NMP dienesta direktors dod atļauju izmantot NMP dienesta atbildīgā glabāšanā esošās VMR savu pilnvaru ietvaros. • Nepieciešamības gadījumā sagatavo izsniegšanai vai izsniedz VMR. • Veic hospitalizēto uzskaiti un uztur informāciju par pacientu aprūpes pēctecību stacionāros. • Izveido informācijas biroju saziņai ar iedzīvotājiem par notikumu un veselības aizsardzības pasākumiem. Informāciju par cietušajām/saslimušajām personām sniedz, ievērojot personu datu aizsardzību, atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem dokumentiem. • Sagatavo informāciju VOMK. • Starptautiskas izplatīšanās vai izplatīšanās riska gadījumā apkārtējā vidē nodrošina informācijas apmaiņu un saskaņo sabiedrības veselības aizsardzības pasākumus ar PVO SVAN kontaktpunktu un EK Veselības un pārtikas nekaitīguma ģenerāldirektorātu. • Nepieciešamības gadījumā (izņemot bioloģiskas izcelsmes apdraudējumus, ko rada infekcijas slimības, antimikrobā rezistence un ar veselības aprūpi saistītās infekcijas), pastāvot riskam pārrobežu izplatībai, ziņo EWRS.
Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD)	<ul style="list-style-type: none"> • Atbilstoši kompetencei organizē un īsteno civilās aizsardzības pasākumus sadarbībā ar pašvaldību un iesaistītajām institūcijām. • Iedzīvotāju apziņošana un savlaicīga brīdināšana par iespējamām slimībām ar liela mēroga un ātras izplatības riska draudiem, masveida saindēšanos un rekomendāciju izplatīšana par profilakses pasākumiem.
Veselības ministrija	<ul style="list-style-type: none"> • Valsts sekretārs (VOMK priekšsēdētājs) pēc savas vai cita VOMK locekļa iniciatīvas lemj par VOMK ārkārtas sēdes sasaukšanu. • Koordinē ĀS iesaistīto veselības nozares dienestu un institūciju darbību. • Organizē un koordinē komunikācijas pasākumus, tai skaitā informācijas centra izveidi, nodrošinot vienotu komunikāciju starp VM padotības iestādēm un sadarbību ar citu sektoru institūcijām. • Apkopo informāciju par ĀS attīstības gaitu un sagatavo priekšlikumus VOMK par preventīvajiem un seku novēršanas pasākumiem. • Apkopo informāciju un sniedz priekšlikumus VOMK par VMR iesaistīšanu un izmantošanu, kā arī par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu ĀS.
Valsts operatīvā medicīniskā komisija (VOMK)	<p>Funkcijas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pieņem koordinējošus veselības nozares institūcijām saistošus lēmumus ĀS vai to tiešu draudu gadījumā; • Izvērtē apkopoto informāciju pēc ĀS seku likvidēšanas; • Veicina KM sistēmas gatavību reaģēt ĀS. <p>Uzdevumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ja nepieciešams, izveido Mēdiju informācijas centru, kas sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām sniedz informāciju plašsaziņas līdzekļiem par ĀS; • Sagatavo priekšlikumus veselības ministram par VMR iesaistīšanu un izmantošanu ĀS;

	<ul style="list-style-type: none"> • Sagatavo un sniedz priekšlikumus veselības ministram par ārvalstu un starptautisko organizāciju palīdzības pieprasīšanu un izmantošanu ĀS; • Izvērtē ārvalstu un starptautisko organizāciju piedāvātās medicīniskās palīdzības lietderību ĀS; • Izvērtē informāciju par ĀS, tās rašanās cēloņiem, attīstības gaitu, veiktajiem pasākumiem; • Izvērtē VKM plānu un sniedz NMP dienestam priekšlikumus tā pilnveidošanai. <p>Tiesības:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pieprasa un bez maksas saņem no juridiskajām un fiziskajām personām darbam nepieciešamo informāciju; • Iesaista VOMK darbā ārstniecības personas, speciālistus un ekspertus (tajā skaitā no citām nozarēm un ārvalstīm); • Izvērtē priekšlikumus par papildu līdzekļu piešķiršanu ārstniecības iestādēm reaģēšanai ĀS, kā arī seku likvidācijas rezultātā radīto zaudējumu kompensācijai.
Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC)	<ul style="list-style-type: none"> • Informē NMP dienesta dežūrspeciālistu sabiedrības veselības jautājumos par nezināmas izcelsmes apdraudējuma izraisītiem saslimšanas gadījumiem. • Veic nezināmas izcelsmes apdraudējuma izraisītu saslimšanas gadījumu epidemioloģisko izmeklēšanu, t.sk. kontaktpersonu atklāšanu, organizē vides objektu un kontaktpersonu laboratorisko pārbaudi. Ja iespējams, organizē profilakses un slimības izplatību ierobežojošus pasākumus, ieskaitot kontaktpersonu medicīnisko novērošanu un nepieciešamības gadījumā izolēšanu. • Veic epidemioloģiskās situācijas un riska iedzīvotāju veselībai izvērtēšanu, sagatavo ieteikumus. • Ja konstatēts bioloģiskas izcelsmes apdraudējums, ko rada infekcijas slimības, antimikrobā rezistence vai ar veselības aprūpi saistītās infekcijas, nepieciešamības gadījumā, pastāvot riskam pārrobežu izplatībai, ziņo EWRS, kā arī sagatavo informāciju PVO SVAN kontaktpunktam. • Sagatavo informāciju VOMK.
Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, stacionārs "Latvijas infektoloģijas centrs" Nacionālā references laboratorija	<ul style="list-style-type: none"> • Pilda Nacionālās mikrobioloģijas references laboratorijas funkcijas. • Veic plaša spektra infekcijas slimību primāro un apstiprinošo diagnostiku un paraugu testēšanu infekcijas slimību epidemioloģiskās uzraudzības nodrošināšanai. • Nepieciešamības gadījumā organizē parauga tālāku nosūtīšanu uz sadarbības laboratorijām apstiprinošai diagnostikai.
Slimnīcas, citas ārstniecības iestādes un ārstniecības	<ul style="list-style-type: none"> • Nekavējoties organizē pacienta medicīnisko pārbaudi, epidemioloģiskās anamnēzes precizēšanu un ārstēšanu. • Organizē nepieciešamās laboratoriskās pārbaudes diagnozes precizēšanai. • Pieprasa no pacienta ziņas, kas nepieciešamas pretepidēmijas (aizdomu

personas	<p>gadījumā par infekcijas slimībām) un citu veselības aizsardzības pasākumu organizēšanai, arī ziņas par kontaktpersonām/personām, kas pakļautas ekspozīcijai un iespējamo apdraudējuma izcelsmi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ziņo VP, ja pacients vai medicīniski novērojamā persona nepilda ārstniecības personas norādījumus, patvaļīgi pārtrauc ārstēšanos, tādējādi radot draudus sabiedrības veselībai. • Ja aizdomas par bioloģiskas izcelsmes apdraudējumu, veic nepieciešamos infekcijas slimību epidemioloģiskās kontroles pasākumus. • Izvērtē un apzina IAL pieejamību personālam, kurš potenciāli var nonākt saskarē ar pacientu. • Nosaka īpaša režīma pasākumus nezināmas izcelsmes apdraudējuma izplatīšanās novēršanai pēc ārstniecības personas vai epidemiologa priekšlikuma. • Nepieciešamības gadījumā pieprasa specializētās NMP atbalstu.
Veselības inspekcija (VI)	<p>Tiek iesaistīta, ja pastāv profesionāli pamatotas aizdomas par to, ka nezināmas izcelsmes apdraudējums ir saistīts ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - profilakses un pretepidēmijas prasību pārkāpumiem, neatbilstošu izpildi jebkurā objektā Latvijas Republikas teritorijā; - vides veselību, dzeramā ūdens nekaitīgumu, ķīmisko vielu un ķīmisko produktu tirdzniecību un profesionālo lietošanu (dezinfekcijā, dezinfekcijā, deratizācijā); - zāļu ražošanā un zāļu izplatīšanā iesaistīto zāļu lieltirgotavu un aptieku darbību; - zāļu, aktīvo vielu un palīgvielu izplatīšanu, ja konstatēts, ka tās ir nekvalitatīvas vai viltotas. Nepieciešamības gadījumā VI aptur attiecīgo zāļu, aktīvo vielu vai palīgvielu izplatīšanu līdz to kvalitātes galīgai noskaidrošanai, kā arī informē tiesībaizsardzības institūcijas; - medicīnas ierīču izplatīšanu un ekspluatāciju, ja konstatēts, ka tās ir neatbilstošas, bīstamas vai viltotas. Nepieciešamības gadījumā VI aptur attiecīgo medicīnas ierīču izplatīšanu un/vai ekspluatāciju līdz to kvalitātes un atbilstības galīgai noskaidrošanai. <ul style="list-style-type: none"> • Sagatavo un sniedz analītisku vērtējumu, konkrētus priekšlikumus un rekomendācijas iedzīvotājiem, pašvaldībām un iesaistītajām institūcijām par sabiedrības veselības apdraudējumu, tā seku likvidācijas pasākumu efektivitāti. Ja nepieciešams, nodrošina informācijas sagatavošanu plašsaziņas līdzekļiem. • Nepieciešamības gadījumā pēc akūtās situācijas pārtraukšanās, novērtē apdraudējuma skarto objektu higiēnisko stāvokli un sniedz rekomendācijas laboratorisko izmeklējumu veikšanai, lai lemtu par seku novēršanas pasākumiem, iedzīvotājiem drošu dzīves un darba vidi, nepieciešamības gadījumā ņem dzeramā ūdens paraugus. • Piedalās Kopienas ātrās ziņošanas sistēmā RAPEX, lai atbilstoši Inspekcijas kompetencei tirgus uzraudzībā sniegtu informāciju par Latvijas tirgū atklātajām bīstamajām precēm un pārbaudītu RAPEX sistēmā saņemto informāciju par bīstamām precēm VI kompetences jomā. <p>Piedalās zāļu ātrās reaģēšanas ziņošanas sistēmā. Ja pastāv aizdomas, ka zāles būtiski apdraud sabiedrības veselību, VI sadarbībā ar ZVA izvērtē situāciju, nekavējoties nosūta ātrās reaģēšanas paziņojumu visām pārējām</p>

	<p>Eiropas Savienības dalībvalstīm un nodrošina paziņojumu nosūtīšanu visiem esošajiem piegādes ķēdes dalībniekiem un sniedz publiskus paziņojumus pacientiem par minēto zāļu atsaukšanu.</p>
Zāļu valsts aģentūra (ZVA)	<p>Tiek iesaistīta, ja pastāv profesionāli pamatotas aizdomas par to, ka nezināmas izcelsmes apdraudējums ir saistīts ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zāļu kvalitāti, drošumu un piegādes pārtraukumiem; - ar zāļu lietošanu saistītām izraisītām blakusparādībām. <ul style="list-style-type: none"> • Nepieciešamības gadījumā nekavējoties publisko informāciju par novērotajām farmakovigilances problēmām, ja to dēļ rodas nopietns apdraudējums sabiedrības veselībai. • Nepieciešamības gadījumā informē EMA un EK par novērotajām nopietnām farmakovigilances problēmām. • Nepieciešamības gadījumā informē citu Eiropas Ekonomikas zonas valstu kompetentās institūcijas, EMA, kā arī zāļu reģistrācijas īpašnieku, ja ir parādījušies jauni riski, mainījušies esošie riski vai ir atklātas riska un guvuma izmaiņas.
Pārtikas un veterinārais dienests (PVD)	<p>Tiek iesaistīts, ja pastāv pamatotas aizdomas par to, ka nezināmas izcelsmes apdraudējums ir saistīts ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pārtikas produktu, diētiskās pārtikas un uztura bagātinātāju lietošanu; - materiālu un izstrādājumu, kas paredzēti saskarei ar pārtiku, lietošanu; - veterināro uzraudzību, kontroli un drošību; - sanitāro robežkontroli —pārtikas ieviešanu valstī, fitosanitārajai kontrolei pakļauto produktu, veterinārajai uzraudzībai pakļauto produktu, kā arī citu preču un produktu ieviešanu, izvešanu vai pārvadāšanu tranzītā. <ul style="list-style-type: none"> • Nosaka riska vadības pagaidu pasākumus bīstamības samazināšanai līdz riska novērtēšanai un riska vadības pasākumu izstrādāšanai, ja ir konstatēts iespējamais apdraudējums cilvēku vai dzīvnieku veselībai un nav veikta riska analīze. • Nepieciešamības gadījumā savas kompetences ietvaros nodrošina sadarbību ar starptautiskajām organizācijām, kā arī starptautisko pārtikas kontroles sistēmu darbību.
Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts „BIOR”	<ul style="list-style-type: none"> • Pilda Nacionālās referenču laboratorijas funkcijas šādās jomās: <ul style="list-style-type: none"> ○ dzīvnieku veselība un dzīvnieku infekcijas slimību diagnostika; ○ pārtika, materiāli un priekšmeti, kas nonāk saskarē ar pārtiku, dzīvnieku barību, atliekvielas, tai skaitā pesticīdu atliekvielas, un slimību ierosinātāju antimikrobiālā rezistence. • Nacionālā referenču laboratorija ir nepārtraukti 24h stundas diennaktī uztur gan tehnoloģisko, gan personāla gatavību ārkārtas situācijām un dzīvnieku infekcijas slimību uzliesmojumiem.
Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC)	<ul style="list-style-type: none"> • Piedalās Kopienas ātrās ziņošanas sistēmā RAPEX, lai atbilstoši centra tirgus uzraudzības kompetencei sniegtu informāciju par Latvijas tirgū atklātajām bīstamajām precēm un pārbaudītu saņemto informāciju par bīstamām precēm, kā arī nodrošināt informācijas apmaiņu starp tirgus uzraudzības un kontroles iestādēm, pildot Kopienas ātrās ziņošanas sistēmas RAPEX nacionālā kontaktpunkta funkcijas.

	<ul style="list-style-type: none"> • Izvērtē notikuša nelaiemes gadījuma apstākļus un nosaka preču/pakalpojuma atbilstību drošuma prasībām • Aizliedz preces vai preces ražošanas partijas pārdošanu vai pakalpojuma sniegšanu, kā arī veic darbības, lai šāds aizliegums tiktu izpildīts. • Pieprasa vai organizē preču efektīvu un tūlītēju izņemšanu no tirgus vai pakalpojuma sniegšanas pārtraukšanu, kā arī patērētāju brīdināšanu par pastāvošajiem riskiem. • Pieprasa, koordinē vai, ja nepieciešams, organizē sadarbībā ar ražotājiem, izplatītājiem vai pakalpojumu sniedzējiem preču vai lietu atsaukšanu no patērētājiem un iznīcināšanu piemērotos apstākļos.
Valsts vides dienests (VVD)	<ul style="list-style-type: none"> • Piedalās seku likvidēšanas neatliekamo pasākumu organizēšanā atbilstoši kompetencei. • Piedalās bīstamo zonu novērtēšanā, sniedz VVD rīcībā esošo informāciju par iespējamām ķīmiskām vielām apkārtējā vidē, rūpnieciskajos objektos u.c. • Pēc akūtās situācijas pārtraukšanas, novērtē apdraudējuma skarto apkārtējo vides teritoriju, organizē laboratorisko analīžu veikšanu vides paraugiem, lai lemtu par turpmākajiem seku novēršanas pasākumiem.
Sadarbības institūcijas:	
Valsts policija (VP)	<ul style="list-style-type: none"> • Piedalās karantīnas pasākumu realizēšanā veselības apdraudējuma gadījumā pēc ārstniecības personas vai valsts pārvaldes institūcijas pieprasījuma. • Ja persona atsakās pildīt VI vadītāja vai viņa vietnieku lēmumu par tās izolēšanu ārstniecības iestādē, medicīniskās un laboratoriskās pārbaudes veikšanu, šo personu minētajā iestādē piespiedu kārtā nogādā VP darbinieks ārstniecības personas vai VI inspektora klātbūtnē. Ja nepieciešams, VP izolēšanas vietā nodrošina apsardzi. • Policijas darbinieku, kurš ir iesaistīts piespiedu kārtā izolējamās personas izolēšanā (transportēšanā, meklēšanā), NMP iestāde nodrošina ar individuālās aizsardzības līdzekļiem. • VP darbiniekiem jāievēro nepieciešamās individuālās epidemioloģiskās aizsardzības prasības, kuras nosaka ārstniecības persona, epidemiologs vai VI inspektors. • Piedalās bīstamajā zonā esošo iedzīvotāju brīdināšanā par apdraudējumu un rīcību. • Nodrošina notikuma vietas norobežošanu, apsardzi un sabiedriskās kārtības uzturēšanu. • Nodrošina transporta kustības regulēšanu. • Piedalās iedzīvotāju evakuācijā, nodrošinot ar pieejamo autotransportu. • Sniedz pirmo palīdzību. • Nodrošina bojā gājušo cilvēku identificēšanu un uzskaiti, organizē transportēšanu uz Valsts Tiesu medicīnas ekspertīzes centru.
Drošības policija (DP)	<ul style="list-style-type: none"> • Izbrauc uz notikuma vietu pēc informācijas saņemšanas no VP par iespējamu terora aktu, izmantojot sprādzienbīstamas, radioaktīvas, bīstamas ķīmiskas vai bioloģiskas vielas. • Pārņem VP atbildīgās amatpersonas pienākumus un koordinē tajos

	iesaistītās institūcijas.
Pašvaldība	<ul style="list-style-type: none"> • Brīdina iedzīvotājus par iespējamo saslimšanu vai saindēšanos un informē par profilakses pasākumiem; • Pieņem lēmumu par karantīnas pasākumu noteikšanu izglītības, ārstniecības un sociālās aprūpes iestādēs, sabiedrisko pasākumu rīkošanas vai peldvietu lietošanas ierobežošanu vai aizliegšanu, kā arī par pašvaldības noteikto karantīnas vai citu ierobežojošu pasākumu atcelšanu slimību izplatības vai cita veselības apdraudējuma gadījumā, pamatojoties uz SPKC reģionālās nodaļas vadītāja vai VI vietējās struktūrvienības vadītāja ieteikuma; • Organizē pretepidēmijas un citus veselības aizsardzības pasākumus skartajā zonā pēc ārstniecības personas vai epidemiologa ieteikuma.
Nacionālie bruņotie spēki (NBS)	<ul style="list-style-type: none"> • Piedalās preventīvo un reaģēšanas pasākumu veikšanā, neatliekamo ārkārtējo situāciju izraisījušo notikumu seku likvidēšanas pasākumos. • Sniedz palīdzību civilajām institūcijām, ja notikusi masveida saslimšana ar infekcijas slimībām un nepieciešama karantīnas pasākumu nodrošināšana. • Karantīnas režīmu atsevišķos NBS objektos nosaka NBS komandieris pēc saskaņošanas ar veselības ministru. • Pasākumu veikšana, lai nepieļautu iedzīvotāju un dzīvnieku nonākšanu saskarsmē ar slimajiem dzīvniekiem un to liķiem. <p><i>Saskaņā ar NBS iesaistīšanu neatliekamo pasākumu veikšanā – palīdzības sniegšanā pieprasa – Ministru kabinets, pašvaldību civilās aizsardzības komisija vai VOMK. Uzdevumus un kārtību, kādā NBS iesaistās palīdzības sniegšanā civilās aizsardzības sistēmai, nosaka Aizsardzības ministrs.</i></p>
Valsts robežsardze (VRS)	<ul style="list-style-type: none"> • Pēc NMP dienesta pieprasījuma nodrošina pacientu medicīnisko transportēšanu, izmantojot VRS gaisa kuģus. • Piedalās glābšanas un meklēšanas darbos.

3. Ieteikumi nezināmas izcelsmes apdraudējuma gadījuma pārvaldīšanai

Atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes lēmuma Nr.1082/2013/ES „Par nopietniem pārrobežu veselības apdraudējumiem”, nezināmas izcelsmes apdraudējumi ir iekļauti kā viena no nopietnu pārrobežu veselības apdraudējumu kategorijām, kurai katra no ES dalībvalstīm piemēro sabiedrības veselības aizsardzības pasākumus. Sabiedrības veselības aizsardzības pasākumi ir lēmums vai rīcība, kuras mērķis ir novērst, pārraudzīt vai kontrolēt slimību vai kontaminācijas riskus sabiedrības veselībai vai mazināt to ietekmi uz sabiedrības veselību.

Nezināmas izcelsmes apdraudējuma gadījumi var izraisīt liela mēroga ĀMS un / vai ĀSVS Latvijas teritorijā, kā arī starptautiskas nozīmes pārrobežu veselības apdraudējumu. Nezināmas izcelsmes apdraudējums var tikt izplatīts ar nolūku vai netīši un tas var būt:

1. bioloģiskas izcelsmes apdraudējums, tai skaitā infekcijas slimības biotoksīni un citas veselībai kaitīgas bioloģiskas vielas;
2. ķīmiskas, ar radiāciju vai ar kodolvielām saistītas izcelsmes apdraudējums;

3. nezināmas izcelsmes vielas (piem., cieta viela, pulverveida viela, šķidrums, gāze) vai priekšmeti (piem., sprāgstvielas);
4. ekoloģiskas izcelsmes apdraudējumi, tai skaitā dabas izraisīti notikumi vai parādības ar ietekmi uz sabiedrības veselību.

Pazīmes, kas var liecināt par nezināmas izcelsmes apdraudējumu:

- pēc palīdzības pie ārstniecības personas, ārstniecības iestādē vai NMP dienestā vēršas pacienti ar pazīmēm vai simptomiem, kas neatbilst nevienai zināmai klīniskai ainai;
- pēc palīdzības pie ārstniecības personas, ārstniecības iestādē vai NMP dienestā vēršas pacienti ar zināmas etioloģijas slimību, kas parasti nav reģistrēta Latvijā vai reģistrēta vietā, kur tā līdz šim nav novērota;
- pēc palīdzības pie ārstniecības personas, ārstniecības iestādē vai NMP dienestā vēršas pacienti ar nezināmas izcelsmes apdraudējuma izraisītām komplikācijām; slimības / apdraudējuma izplatīšanās ceļš ir neierasts vai nezināms;
- zināmas etioloģijas slimība ar netipisku norisi, piemēram, nepakļaujas standarta terapijai, ir gadījumam neraksturīgi simptomi un / vai neparasti smaga slimības klīniskā gaita (netipiski augsti letalitātes rādītāji).

Ārstniecības personai, kura nodrošina neskaidras etioloģijas pacienta aprūpi, vienmēr jāpiemēro vispārējie piesardzības pasākumi (roku higiēna un atbilstošu IAL izmantošana), lai izvairītos no tieša kontakta ar pacientu asinīm, bojātas ādas, ķermeņa šķidrumiem un izdalījumiem, tostarp elpceļu sekrētiem.

Ja ārstniecības personai, kura pirmā saskaras ar neskaidras etioloģijas slimības gadījumiem, pastāv profesionāli pamatotas aizdomas par kādu konkrētu slimības izraisītāju, tālākā ieteicams rīkoties saskaņā ar atbilstošo VKM plāna pielikumu. Piemēram, ja aizdomas par bīstamo infekcijas slimību, rīkojas atbilstoši VKM plāna pielikuma Nr.2 “Rīcība bīstamo un citu infekcijas slimību gadījumā” ieteikumiem; ja aizdomas par ķīmisku izraisītāju – atbilstoši VKM plāna pielikuma Nr.3 “Rīcība ķīmiskās katastrofas (avārijas) gadījumā” ieteikumiem.

Ja, reaģējot uz nezināmas izcelsmes apdraudējumu, tiek konstatēta radioaktīvo vielu klātbūtne, tad iesaistītās institūcijas rīkojas atbilstoši VKM plāna pielikuma Nr. 5 “Rīcība radiācijas avārijas gadījumā” ieteikumiem.

Lai gan nezināmas izcelsmes apdraudējuma izraisīts gadījums / uzliesmojums var būt dabisku vai nejaušu procesu rezultāts, jāņem vērā varbūtība, ka tas var būt radies tīšas kaitīgu vielu izmantošanas dēļ, un tam var būt un var arī nebūt bijis ļaunprātīgs nolūks. Aizdomu gadījumā par tīšu kaitīgu vielu izplatīšanu informācija jānodod VP; tālāk atbildīgās institūcijas rīkojas atbilstoši Ministru Kabineta instrukcijā Nr.12 (05.08.2008.) “Instrukcija par atbildīgo institūciju rīcību nezināmas izcelsmes vielas vai priekšmeta atrašanas gadījumā, ja ir aizdomas, ka tas satur sprādziembīstamas, radioaktīvas, bīstamas ķīmiskas vai bioloģiskas vielas, kā arī, ja konstatētas terora akta pazīmes” noteiktajai kārtībai.